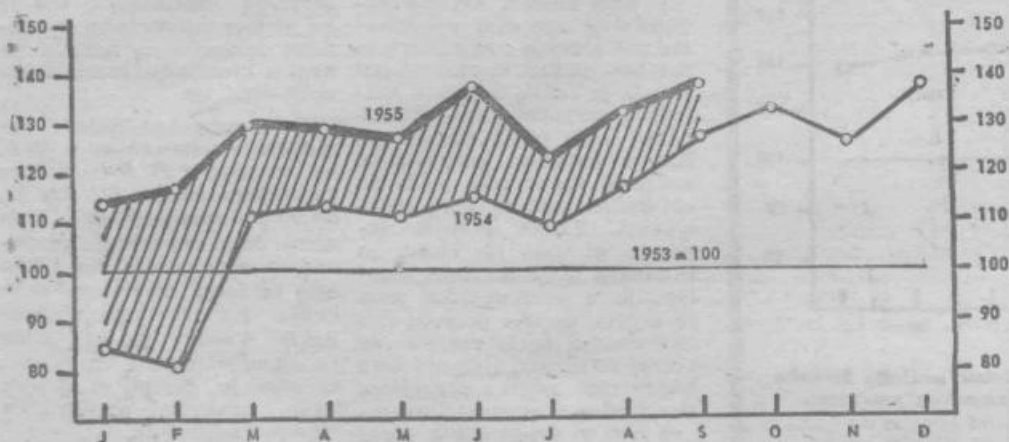

NAŠE GOSPODARSTVO

Industrijska proizvodnja

NZ-GRAF. 1

V juniju in septembru smo dosegli največjo mesečno proizvodnjo v letu 1955. Pričakovati je bilo, da bo v septembru proizvodnja kakor lani preseгла junijsko. Upoštevati pa moramo, da je letos kampanja proizvodnje sladkorja precej zakasnila. Medtem ko so lani v septembru proizvedli 36.000 ton sladkorja, so ga letos samo 27.000 ton.

Navzlic temu stoji letos industrijska proizvodnja visoko nad lansko. Če primerjamo preteklih devet mesecev tekočega leta z istim obdobjem minulega leta, vidimo, da je nivo za 19% višji od lanskega. Jasno je, da bo ta indeks nadalje padal, ker je vpliv visoke proizvodnje v

januarju in februarju na letni rezultat iz meseca v mesec slabši.

Vse industrijske panoge ne sodelujejo enako v tem porastu. V primerjavi z istim lanskim obdobjem je največji porast dosegla proizvodnja elektroenergije (28%), črne metalurgije (33%), elektroindustrije (28%) in kemične industrije (39%). Čeprav so vse industrijske panoge nad nivojem prvih lanskih devetih mesecev, vendar imamo najmanjši porast v industriji tobaka, ki je porasla za 2%, v industriji gume (9%) in industriji gradbenega materiala (11%).

Velik delež v povečani proizvodnji imajo industrijski objek-

ti, ki so začeli obratovati konec lanskega in v začetku letošnjega leta. To so hidrocentrale Jablanica in Zvornik, nove zmogljivosti v Zenici, tovarna dušičnih spojin v Gorazdu itd. Razen teh imamo tudi tovarne, ki so začele obratovati: tovarna celuloze in natron-papirja v Maglaju in tovarna roto-papirja v Vidmu-Krškem. Njihov vpliv bomo občutili šele v prihodnjih mesecih.

Tudi v predelovalni industriji, ki proizvaja blago za široko potrošnjo, so dosegli povečanje, čeprav tu nimamo novih velikih tovarn. Posebno velik porast je v kovinski industriji, elektroindustriji, tekstilni industriji in v proizvodnji usnja in obutve.

Osnovni industrijski proizvodi

Proizvod	Enota mere	Mesečno povprečje		Indeks
		Januar 1954	september 1955	
Elektroenergija	mil. kWh	274	350	128
Premog	tisoci ton	1.095	1.236	113
Metalurški koks	tisoci ton	31	57	184
Surova nafta	tisoci ton	17	21	124
Predelava nafte	tisoci ton	53	62	117
Surovo železo	tisoci ton	26	41	158
Surovo jeklo	tisoci ton	50	67	134
Valjano blago	tisoci ton	33	43	131
Elektrolitski baker	ton	2.241	2.093	93
Svinec	ton	5.381	6.258	117
Votlo steklo	ton	1.665	2.339	140
Cement	tisoci ton	116	129	111
Zveplena kislina	ton	4.847	6.132	127
Umetna gnojila	ton	9.105	16.793	185
Kmetijski stroji	ton	765	1.091	142
Tovorni avtomobil	kosov	126	140	111
Kolesa	kosov	2.923	3.581	123
Rezan les	tisoci m ³	158	157	99
Papir in karton	ton	4.933	5.553	113
Bombažne tkanine	tisoci m ²	13.496	14.282	106
Volnene tkanine	tisoci m ²	1.550	2.134	137
Obutev	tisoci parov	1.088	1.256	116
Jedilno olje	ton	2.301	2.826	123
Pivo	tisoci hl	89	82	103
Tobačne predelave	ton	1.225	1.340	109

Samo za 4 proizvode - 44 milijonov kilovatnih ur

Proizvajamo štirikrat več električnega toka kakor predvojno, pa nam ga vendarle še vedno primanjkuje. Zakaj? Zato, ker so potrebe še bolj narastle. Nekatere panoge metalurgije, kemične in druge industrije, ki se zdaj najbolj razvijajo in ki so za industrijo v celoti najvažnejše, potrebujejo zelo mnogo električne energije. Takale je slika teh potreb pri nekaterih proizvodih:

Za tono kalcijevega karbida je potrebno 3.500 kilov. ur;
— za tono ferossilicija 12.000 kilov. ur;
— za tono ferokroma 4.200 kilov. ur;
— za tono surovega železa iz električnih visokih peči (ki jih gradijo v Ilijašu) 2.300—3.000 kilov. ur;
— za tono aluminija 20.000 kilov. ur;

— za tono elektrojekla 1.000 kilov. ur;
— za tono valjanega blaga 50 do 300 kilov. ur;
za tono cinka 4.000 do 4.500 kilov. ur;
V zadnjih mesecih smo proizvedli povprečno na mesec:
— 1.000 ton aluminija, kar pomeni 20 milijonov kilov. ur;
— 4.400 ton karbida, kar zahteva okrog 15 milijonov kilov. ur;

— nad 3.800 ton elektrojekla, za kar je bilo porabljenih blizu 4 milijone kilovatnih ur;
— okrog 41.000 ton valjanega blaga, kar bi po skromnem računu pomenilo 4 do 5 milijonov kilovatnih ur.
Torej je samo za te artikole potrebno mesečno 44 milijonov kilovatnih ur, kar znaša skoraj polovico proizvodnje vseh jugoslovanskih central v letu 1939.

RAZŠIRITEV IN POVEČANJE SUROVINSKE BAZE V PREHRANBENI IN TOBAČNI INDUSTRIJI

Po planu, ki ga je izdelala Zvezna industrijska zbornica, bomo letos porabili okrog 700 milijonov dinarjev za razne drobne, toda zelo koristne ukrepe za pospeševanje industrijske proizvodnje. Ta denarna sredstva izhajajo iz sklada za pospeševanje proizvodnje, v katerega vlagajo industrijska podjetja določen prispevek (od 1 do 3 promile, t. j. 1 do 3 dinarje od vsakih 1000 dinarjev dohodka). Okrog 70 milijonov bodo porabili neposredno iz centralnega sklada Zvezne industrijske zbornice. Po vsoto bodo porabili za začeta dela pri racionalizaciji potrošnje premoaga (30 milijonov), za uvedbo televizije (20 milijonov), za uporabljanje elektronskih naprav v proizvodnji (10 milijonov) itd. Ostanek v višini 633 milijonov bodo dobili iz skladov sekcij in združenj. Po planu bodo ti zneski takole razdeljeni:

Premog	24 mil.
nafta	12 mil.
črna metalurgija	58 mil.
barvasta metalurgija	19 mil.
nekovine	58,5 mil.
elektroindustrija	44 mil.
kemična industrija	29 mil.
lesna industrija	89 mil.
celuloza	10 mil.
tekstil	41 mil.
industrija usnja	12 mil.
industrija gume	8,5 mil.
filmska industrija	2 mil.
geološki zavod	4 mil.
prehranbena industr.	100,5 mil.
Od tega:	
sladkor	43 mil.
proizvodnja olja	12 mil.
industrija vrenja	23,5 mil.
ostalo	22 mil.

Skupna vsota bo dejansko še večja, ker zdaj še ni podatkov

Odbiranje plemenske živine

Da bi se izboljšala kvaliteta sestave živinskega sklada, ki iz leta v leto številčno raste, so bili nedavno izdani mnogi predpisi, ki določajo ukrepe za nadaljnji razvoj naše živinoreje.

Odlomba o obveznem licenciranju (odbiranju) moške plemenske živine predvideva, da se smejo za prirejo v govedoreji in konjereji uporabljati samo izbrane živali.

Odbiranje bodo vršile okrajne komisije, ki bodo lastnikom odbranih glav živine izdale potrdila z veljavnostjo enega leta. Vse živali, ki ne bodo odbrane, bodo kastrirane.

za nekatere panoge (elektro gospodarstvo, deloma kovinska industrija, ladjedelnstvo in grafična industrija).

Kakor vidimo, predvidevajo največja sredstva za prehranbeno (100 milijonov) in za tobačno industrijo (121 mil.).

Težišče je postavljeno na surovine, ker imamo v teh panogah večinoma mnogo večje kapacitete za predelovanje, kakor pa je njihova surovinska baza. To zlasti velja za proizvodnje sladkorja, kjer je naš donos sladkorne pese daleč pod svetovnim povprečjem, dalje pri oljarnah, ki delajo zaradi pomanjkanja surovin komaj s 63% kapacitet. To vprašanje se, čeprav v malo drugačni obliki, pojavlja tudi pri ostalih panogah prehranbene industrije. Menijo — in to je treba tudi poudariti — da povzročajo razni škodljivci na kulturah, ki predstavljajo surovine za prehranbeno industrijo, škodo, ki dosega letno nekaj milijard dinarjev.

Pomembne vsote bodo uporabili za razne ukrepe za povečanje donosa sladkorne pese, kakor na primer za proučevanje zemljišča, za zaščito pese pred raznimi boleznimi in za nagrajevanje naprednejših proizvajalcev. Izvedli bodo nadalje obsežna raziskovanja za izbiro in oplemenjevanje oljnic, za zagotovitev kvalitetnega semena ter za zaščito oljnic. Predvidevajo, da bodo v pivovarstvu v teku dveh do treh let popolnoma ukinili uporabo živinskega ječmena in ga nadomestili s čistim pivovarniškim ječmenom. Prav tako predvidevajo povečanje domače proizvodnje čiste pivovarniške kvasa, ki ga še vedno uvažamo. Blizu pet milijonov dinarjev bodo vložili za zgraditev večje eksperimentalne plantaže lesnikov za čokolado, katerih določene količine zdaj prav tako še vedno uvažamo.

Tudi v tobačni industriji bodo največji del razpoložljivih sredstev vložili za povečanje surovinske baze in za izboljšanje kvalitete, prav tako tudi za raziskovanja, za sortiranje, oplemenjevanje in cim boljše fermentiranje tobaka.

V vseh teh in v drugih panogah industrije bodo posvetili posebno pozornost tudi racionalizaciji proizvodnje, zmanjšanju stroškov, izboljšanju kvalitete, razširjenju asortimenta in izkoriščanju odpadkov.

Prvi grobi proračuni kažejo, da bi z uresničenjem tega plana dosegli take prihranke (zlasti v zmanjšanju uvoza in materialnih stroškov sploh ter v povečanju izvoza), ki bi lahko v kratkem času znatno presegle vložena sredstva.

Ta plan je samo ena izmed pomembnejših akcij v vrsti resnejših prizadevanj za pospešitev industrijske proizvodnje, toda ta ima tem večji pomen, ker temelji na vrsti drobniha rentabilnih investicij in ker prepušča težišče iniciative samim gospodarskim organizacijam, zlasti Zvezni industrijski zbornici, združenjem in sekcijam.